

РОБЪРТ ХАРИС

*Закон
за
забравата*

РОМАН

Превел от английски
БОЯН ДАМЯНОВ

ОБСИДИАН

ROBERT HARRIS
ACT OF OBLIVION

Copyright © Canal K, 2022

All rights reserved.

Превод © *Боян Дамянов*
Худ. оформление © *Николай Пекарев*
Снимка на корицата © *Alamy*

ОБСИДИАН
София 2022

ISBN-978-954-769-544-3

Въпреки дългия ден, прекаран в път, Нейлър не усещаше нито глад, нито жажда. Намерената присъда го засищаше напълно. Той седна на писалището на полковника и отново се зачете. *Смърт чрез отсичане на главата... на улицата пред двореца Уайтхол...* Думите все още имаха силата да шокират. Нейлър разтвори дрехата си, разкопча ризата и наведе глава, за да свали кожената връв, висяла на шията му през последните единайсет години. На нея бе вързана торбичка, в която имаше ленена носна кърпа, пропита с кръв. Той я повъртя между пръстите си.

Беше запомнил всичко от онзи ден в средата на зимата – как се бе измъкнал от Есекс Хаус още по зазоряване и леденият вятър откъм Темза брулеше лицето му, докато подтичваше по „Странд“ покрай величествените къщи, чиито спални гледаха към реката, усещайки допира на стария армейски нож и пистолета, скрити под куртката му. Всичко му се струваше толкова нерерално. Да обезглавят богопомазан крал? Невъзможно. Варварско. Светотатствено. Армията никога не би допуснала такова нещо. Или генерал Феърфакс, командващият войските на парламентаристите, щеше да спре изпълнението на присъдата, или хилядите роялисти, спотайващи се в града, щяха да се вдигнат, за да го предотвратят. Той например беше готов, ако бъде подадена команда, да жертва живота си, за да спаси своя суверен.

После сви по Чаринг Крос към Уайтхол и надеждите му угаснаха. Множеството на Кинг Стрийт определено беше достатъчно голямо, пет-шестстотин души, за да предизвика безредици. Но войниците бяха повече, над хиляда – копиеносци в плътен строй отблъскваха хората на разстояние, а в средата на широката улица беше разположена кавалерия, за да блокира всякакви опити да се стигне до ешафода. Импровизираната дървена платформа, покрита с черен плат, беше долепена до фасадата на Банкетната палата. Откъм ули-

цата нямаше стълба. На платформата се излизаше само през прозорец на първия етаж. Дисциплиниран, вероятно военен ум бе обмислил всичко в детайли.

Нейлър си запроправя път през тълпата. Във въздуха не се усещаше нищо от празничната атмосфера, обикновено съпровождаща публичните екзекуции. Дори най-радикалните републиканци – левелерите, които се разпознаваха по резедавите лентички, прикрепени към куртките или шапките им, този път се бяха умълчали. Той се придвижваше напред зад гърбовете на притихналата тълпа, покрай стената, отделяща Уайтхол от арената за турнири. Върху нея се бяха по-качили хора, за да виждат по-добре; стояха прави или седяха, провесили крака. Забеляза пролука между двама мъже, поиска да се качи при тях, но когато никой не се помръдна, сграбчи единия за краката и заплаши да го смъкне долу, ако не му направи място. Нейлър имаше телосложение на борец. Двамата мъже се размърдаха с неохота.

Той застана на парапета, откъдето имаше добра видимост над главите на тълпата и войниците. Ешафодът беше на трийсетина ярда от него. Повечето прозорци на Банкетната палата бяха заковани с дъски, но от един на първия етаж имаше пряк достъп до платформата. От време на време отвътре се подаваше някой офицер, излизаше навън, оглеждаше наоколо, после влизаше обратно на топло и затваряше прозореца след себе си. В центъра на платформата се виждаха пет малки предмета и на Нейлър му трябваше време, за да отгатне предназначението им. Единият беше много нисък дръвник, който се издигаше едва на педя над дъските, с по една желязна халка от двете страни и още две, поставени една до друга малко по-назад. Явно идеята беше, ако кралят окажеше съпротива или се опиташе да разбуни тълпата, да го повалят по очи, да завържат ръцете и краката му за халките и да му отсе-

кат главата, както е легнал ничком. Още веднъж, добре обмислено. От варварски ум.

Денят си оставаше все така мразовит. Нямаше слънце, което да размекне скованата от студ земя, поривите на вятъра навяхаха сняг, а оловното небе беше така надвиснало над града, че сякаш изцеждаше цвета от сградите. Времето беше спряло, замръзнало като всичко останало. Нейлър беше пъхнал ръце в джобовете си и пристъпваше от крак на крак, за да се сгрее. Най-последно на половин миля на юг часовникът на Абатството отброи девет удара. Старата рана на бедрото го болеше, сякаш някой бе забил нож в мускула чак до костта. Съзнанието му беше празно като небето над главата му; усещаше единствено болката в крака, студа и смразяващия страх. Мина още час. Преброи ударите до десет и малко след това някъде отзад, откъм парка „Сейнт Джеймс“, се чу тътен на барабани, отмерващи бавен, погребален ритъм. След още няколко минути и той утихна.

Погледна вдясно, към Холбайн Гейт. Над арката на каменната порта минаваше покрит пасаж, който водеше до Банкетната палата. Зад готическите прозорци се появиха човешки фигури. Първо група войници, следвани от по-нисък мъж с познат профил, който се извърна за момент да погледне към тълпата и ешафода, след това двама свещеници и накрая още войници. В мига, в който Нейлър разпозна мъжа, сякаш всичкият въздух излезе със свистене от тялото му. Малко покъсно процесията се скри от погледа му. Но и други я бяха видели и тълпата зажужа: „Тук е!“.

Все още нищо не се случваше. Часовникът отброи единайсет удара. Дванайсет. С всяка изминала минута надеждите на Нейлър се съживяваха. Тръгнаха слухове относно причините за забавянето: ту в момента Камарата на общините обсъждала отмяна на присъдата, ту кралят бил приел да абдикира в полза на сина си, ту холандците били предложили половин милион паунда

срещу помилването му. Той се опитваше да не мисли какво минава през съзнанието на Негово величество, докато очакваше съдбата си в Банкетната палата. Сякаш не беше достатъчно злодейство да отсечеш главата на някого, а трябваше и да удължаваш мъките му.

Един часът мина и замина, и чак към два настъпи раздвижване. Прозорецът се отвори и през него в колона по един се изсипаха рота войници с офицерите си, следвани от палача и неговия помощник, облечени в черни вълнени палта и черни клинове; лицата им бяха покрити с черни маски, с гротескни, поставени накриво сиви перуки и фалшиви бради. По-ниският от двамата носеше на рамото си брадва с дълга дръжка. След тях се появи епископ с разтворен молитвеник в ръце.

Последен през прозореца излезе кралят – гологлав и дребен, макар стойката на тялото му дори в тези последни минути да подхождаше на великан. Пристъпи направо към ниския дръвник, като очевидно протестираше пред офицерите за това оскърбление на кралското му достойнство – да легне по корем, за да бъде убит. Те се спогледаха, поклатиха глави. Кралят им обърна гръб. Извади изпод мантията си малко листче и пристъпи към ръба на платформата. Огледа войниците, кавалеристите и тълпата зад тях. Явно преценил, че гласът му няма да стигне до всички, той се върна в средата на ешафода и прочете речта си на офицерите. Нейлър не чу и дума от нея, но на следващия ден тя щеше да бъде отпечатана и да се продава на всяка лондонска улица.

Ако бях отстъпил пред произвола, ако се бях съгласил всички закони да се променят със силата на меча, аз нямаше да съм сега тук; ето защо ви казвам (и се моля на Бог това да не бъде вменено във ваша вина), че съм мъченик на своя народ...

Кралят разхлаби връзките на мантията си и я свали, съблече късото си палто и го подаде на епископа заед-

но с бляскавите медали по него. Изправен по риза на ледения вятър, той вдигна дългата си коса и я покри с малка шапчица. Дори не трепваше. Каза нещо на палача и отново посочи с гневен жест дръвника, после сви рамене, коленичи и се изпъна в цял ръст на дъските, намествайки шията си върху дръвника. Протегна ръце назад. Палачът застана до него широко разкراчен и вдигна брадвата нагоре и назад, колкото можеше да я удържи. Минаха няколко секунди, после кралят даде знак – разтърси леко китките си като плувец, който се готви да скочи във водата, и острието се стовари върху него с такава сила, че в настъпилата тишина звукът от удара се разнесе по цялата улица.

Струя кръв бликна от прерязаната шия. Застаналите най-близо войници се извърнаха настрани, за да не ги опръска, и постепенно струята отслабна до равномерно бълбукане като от преобърнатата бъчва с вино. Без да пуска брадвата от ръката си, палачът вдигна главата за косата, пристъпи до ръба на ешафода и показа лицето на краля на тълпата. Извика нещо, но думите му бяха удавени в рева на стотици гърла – смесица от възторг, ужас и смайване. Част от тълпата се юрна напред между копиеносците, които се бяха извърнали назад, за да не пропуснат зрелището, и между конете на кавалеристите. Нейлър скочи от зида и се затича след тях.

Между дъските под ешафода се процеждаше кръв. Падаше на едри капки като дъжд в началото на лятна буря. Около него се блъскаха хора, подхлъзваха се и падаха. Нейлър извади носната си кърпа и я подложи под капките. Платът се обагри в алено – веднъж, втори, трети път; петната плъзнаха по ленените нишки, сливайки се в едно цяло. После той си проби път обратно и закричи в зимния следобед покрай Уайтхол, зави по „Странд“ и стигна до параклиса на Есекс Хаус, където неговият покровител, маркизът на Хартфорд, и семейството му бяха коленичили пред олтара в очакване да чуят новината.

Кръвта на мъченика бе засъхнала и избледняла през годините до ръждивокафяво петно. Може би с времето щеше съвсем да изчезне. Но докато се виждаше, Нейлър се бе заклел да стори всичко по силите си, за да отмъсти за случилото се в онзи януарски ден. Той целуна кърпата, сгъна я внимателно, пхна я в торбичката и отново нахлузи връвта на шията си, за да носи реликвата до сърцето си.

В кабинета беше настанал мрак, ако не се смяташе трептящото петно светлина от свещите. Зад прозореца птиците се бяха смълчали.

Нейлър преброи подписите под смъртната присъда; бяха петдесет и девет. Някои от имената бяха прочути; други – слабо известни, но всичките му звучаха познато след десетте седмици, през които бе издирвал следите им в прашния архив на процеса срещу краля. Но едно беше да знае, че еди-кой си е участвал в произнасянето на присъдата срещу Чарлс Стюарт на еди-коя си дата в двореца Уестминстър, а съвсем друго – да докаже, че ръката му наистина е изцапана с кръвта на краля. Тази присъда представляваше неопровержимо доказателство за вина. Хлъзгавият като змиорка полковник Ингълдзби например вече си бе признал, че е подписал, но твърдеше, че е бил принуден със сила от Кромвел, който, присмивайки се на неговото малодушие, натикал перото между пръстите му и водил ръката му по листа. Но ето че подписът на Ингълдзби се мъдреше в петата колона – ясен, равен, спокоен, – а отстрани се червенееше личният му печат.

Той насочи вниманието си към имената в началото на първата колона. Най-горният подпис беше на Джон Брадшоу, обикновен адвокат, повишен до председател на съда, който толкова се боял да не бъде убит, че по време на процеса носел броня под съдийската си тога, а на главата си шапка от бобър, под която имало скрит

стоманен шлем. За негов късмет, беше покойник от близо година, така че щеше да избегне възмездието. Вторият подпис беше на Томас Грей – лорд Грей от Гроуби, аристократът левелер, твърде радикален дори за вкуса на Кромуел, който се бе принудил да го хвърли в затвора; Грей също беше покойник. Трети бе подписал самият Кромуел, истинският архитект на този сатанински процес – мъртъв, разбира се, и горящ в пъкъла. Но четвъртият подпис, непосредствено под този на Кромуел, принадлежеше на човек, който – поне доколкото бе известно на Нейлър – беше още жив и когото той имаше причини да познава добре.

Трябваше да състави нов списък.

Извади лист хартия от писалището, натопи перото в мастилницата и написа с грижливия си обработен почерк: *Полк. Ед. Уоли.*